

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

PIG

POLITIKA I GOSPODARSTVO

OGLEDNI ISPIT

DRŽAVNA MATURA 2021./2022.

PIG.00.HR.T.K1.28

45340

Politika i gospodarstvo

Način **označavanja odgovora** na listu za odgovore:

Način **ispravljanja pogrešaka** na listu za odgovore:

Prepisan točan odgovor **Skraćeni potpis**

Način **ispravljanja pogrešaka** u ispitnoj knjižici:

~~(Matura)~~ državna matura

Precrtan pogrešan odgovor u zagradama **Točan odgovor** **Skraćeni potpis**

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte **sve** upute i **slijedite ih**.

Ne okrećite stranicu i **ne rješavajte** zadatke dok to **ne odobri** voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na **sve** ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka **uputa** je za rješavanje. **Pozorno** je pročitajte.

Možete pisati po listu za **koncept**, ali se njegov sadržaj **neće bodovati**.

Pišite **čitko**. **Nečitki** odgovori bodovat će se s **nula (0)** bodova.

Na **2.** stranici ove ispitne knjižice prikazan je način **označavanja odgovora** i načini **ispravljanja pogrešaka**. Pri **ispravljanju pogrešaka** potrebno je staviti **skraćeni** potpis. **Zabranjeno** je potpisati se **punim** imenom i prezimenom.

Upotrebljavajte **isključivo kemijsku** olovku kojom se piše **plavom** ili **crnom** bojom.

Kada riješite zadatke, **provjerite** odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima **28** stranica, od toga **3** **prazne**.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima **od više** ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan. **Točne** odgovore morate označiti znakom **X** na **listu za odgovore**. **Točan** odgovor donosi **jedan bod**.

1. Koja se vrsta javne politike bavi **provedbom kurikularne reforme**?

- A. vanjska
- B. socijalna
- C. ekološka
- D. obrazovna

(1 bod)

2. Koja od navedenih organizacija usmjerava svoje **djelovanje** prvenstveno na **osvajanje vlasti**?

- A. sindikat radnika
- B. politička stranka radnika
- C. udruga nezaposlenih radnika
- D. zaklada za jačanje zapošljavanja

(1 bod)

3. Španjolski predsjednik **Francisco Franco** preuzeo je vlast **državnim udarom 1936.** godine te zatim donio **zakone** na temelju kojih je **vladao**. Što **karakterizira** njegovu vlast?

- A. legalnost i legitimnost
- B. nedostatak i legitimnosti i legalnosti
- C. legitimnost uz nedostatak legalnosti
- D. legalnost uz nedostatak legitimnosti

(1 bod)

4. **Državljeni** koje zemlje mogu birati svoje **predstavnike** u Europskome **parlamentu**?

- A. Estonije
- B. Norveške
- C. Švicarske
- D. Ukrajine

(1 bod)

5. Koja od navedenih **funkcija** pripada **parlamentu** kao političkoj instituciji?

- A. provođenje zakona
- B. predstavljanje građana
- C. vođenje gospodarske politike
- D. predlaganje državnoga proračuna

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

6. Zbog čega je prema **Ustavu** Republike Hrvatske **vlast podijeljena** na izvršnu, zakonodavnu i sudbenu?

- A. zbog financijske međuovisnosti tijela vlasti
- B. zbog jednostavnijega funkcioniranja aparata vlasti
- C. zbog međusobne kontrole i provjere nositelja vlasti
- D. zbog potrebe za uzajamnom suradnjom organa vlasti

(1 bod)

7. Koje državno tijelo prema **Ustavu** Republike **Hrvatske** odlučuje o proglašenju **zaštićenih područja** Republike Hrvatske?

- A. Hrvatski sabor
- B. Državno odvjetništvo
- C. Vlada Republike Hrvatske
- D. predsjednik Republike Hrvatske

(1 bod)

8. Kako se stječe **puni politički autoritet**?

- A. legitimnošću i legalnošću
- B. kandidaturom na izborima
- C. držanjem političkoga govora
- D. osnivanjem političke stranke

(1 bod)

9. Koja od navedenih **promjena** u gospodarstvu prati **visoku stopu inflacije**?

- A. porast zaposlenosti
- B. porast bogatstva države
- C. porast cijena proizvoda i usluga
- D. porast količine ponuđenih proizvoda i usluga

(1 bod)

10. Koju vrstu dobra predstavlja **računalo** kupljeno za **osobne potrebe**?

- A. javno
- B. kapitalno
- C. potrošno
- D. slobodno

(1 bod)

11. Poduzetnik je vlasnik tvornice **bezalkoholnih pića**. Kojom od navedenih aktivnosti **poduzetnik** odgovara na temeljno ekonomsko pitanje **kako proizvoditi**?

- A. smanjenjem cijene energetske pića
- B. nabavkom koncesije za crpljenje vode
- C. proširenjem poslovanja na nova tržišta
- D. uvođenjem nove vode s okusom borovnice

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

12. Koja se vrsta ekonomske politike bavi **preraspodjelom** novca iz **državnoga proračuna**?

- A. politika dohotka
- B. porezna politika
- C. monetarna politika
- D. politika opće potrošnje

(1 bod)

13. Kako se naziva **pad** opće razine **cijena** svih dobara i usluga **posljedica** čega je **rast kupovne** snage novca?

- A. inflacija
- B. deflacija
- C. devalvacija
- D. deprecijacija

(1 bod)

14. Kojim se instrumentom **monetarne** politike koristi **središnja banka** kada se odlučuje na **kupovinu** vrijednosnih papira?

- A. obveznim rezervama
- B. deviznim intervencijama
- C. operacijama na otvorenome tržištu
- D. stalno raspoloživim mogućnostima

(1 bod)

15. Koju je regionalnu **ekonomsku** organizaciju Republika Hrvatska **napustila** **ulaskom** u Europsku uniju?

- A. Europsko udruženje za slobodnu trgovinu (EFTA-u)
- B. Europsku i monetarnu uniju (EMU)
- C. Organizaciju za europsku sigurnost i suradnju (OSCE-u)
- D. Srednjoeuropsku zonu slobodne trgovine (CEFTA-u)

(1 bod)

16. Kako se naziva gospodarski proces razvijanja **transnacionalnih** korporacija koje imaju **sjedište** u Europi, a **proizvodnju** u Aziji?

- A. tranzicija
- B. privatizacija
- C. globalizacija
- D. industrijalizacija

(1 bod)

17. Komu se prema **Ustavu** Republike Hrvatske može **ograničiti** pravo na **štrajk** kada **nema izvanrednih** okolnosti?

- A. policajcima
- B. ugostiteljima
- C. strojovođama
- D. civilnim pilotima

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

18. Koje od navedenih prava prema **Ustavu** Republike Hrvatske može Hrvatska **ograničiti zakonom** zbog nužne **zaštite** njezina **pravnog poretka**?

- A. biračko pravo
- B. pravo na pravično suđenje
- C. pravo na slobodu vjeroispovijesti
- D. pravo kretanja na teritoriju Republike Hrvatske

(1 bod)

19. Ekološka **udruga** potpisima građana nastoji **spriječiti** općinsku **odluku** o izgradnji odlagališta velikoga otpada. Kako se naziva dokument koji **građani potpisuju**?

- A. peticija
- B. konvencija
- C. interpelacija
- D. referendum

(1 bod)

20. Koju **ovlast** uz donošenje zakona imaju **zastupnici** u Hrvatskome saboru?

- A. ukidanje zakona
- B. provedba zakona
- C. predlaganje zakona
- D. prezentiranje zakona

(1 bod)

21. Koje se pravo prema **Ustavu** Republike Hrvatske **jamči** hrvatskim državljanima na području država članica Europske unije **bez obzira** na njihovo **mjesto prebivališta**?

- A. radno mjesto
- B. trajni boravak
- C. socijalna zaštita
- D. sloboda kretanja

(1 bod)

22. U Hrvatskome saboru zastupnici raspravljaju o **nasilnome** djelovanju jedne **izvanparlamentarne** političke stranke smatrajući da ona **podriva demokraciju** u zemlji. Koje **tijelo** državne vlasti prema **Ustavu** Republike Hrvatske može **zabraniti rad** opisane političke stranke?

- A. Hrvatski sabor
- B. Državno odvjetništvo
- C. Vrhovni sud Republike Hrvatske
- D. Ustavni sud Republike Hrvatske

(1 bod)

23. Komu **Ustav** Republike Hrvatske povjerava **ovlast predlaganja** članova **Vlade** Republike Hrvatske?

- A. Hrvatskomu saboru
- B. mandataru
- C. predsjedniku Republike Hrvatske
- D. Ustavnomu sudu

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

24. Koja je institucija zadužena za **provođenje monetarne politike** Republike Hrvatske?

- A. Financijska agencija
- B. Hrvatska gospodarska komora
- C. Hrvatska narodna banka
- D. Vlada Republike Hrvatske

(1 bod)

25. U Vladi Republike Hrvatske vodi se **rasprava** o školstvu. **Predsjednik** Republike Hrvatske **ne dijeli** stavove **s većinom** u Vladi Republike Hrvatske te smatra da je potrebno **drukčije** organizirati javno školstvo. Kakve su u ovome slučaju **ustavne** mogućnosti **predsjednika** Republike Hrvatske?

- A. Može staviti veto na odluke Vlade Republike Hrvatske.
- B. Može predlagati svoja rješenja Vladi Republike Hrvatske.
- C. Može sudjelovati u glasovanju u Vladi Republike Hrvatske.
- D. Može raspisati referendum bez supotpisa predsjednika Vlade Republike Hrvatske.

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadatcima odgovorite **kratkim** odgovorom (**riječju**, s nekoliko **riječi** ili **jednostavnom rečenicom**).

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u **ispitnoj knjižici**.

Točan odgovor donosi **jedan bod**.

- 26.** Kako se nazivaju organizacije poput **GONG-a** i **Zelene akcije** koje svoj rad temelje na **dobrovoljnome** udruživanju građana, a **neovisne** su o državnim institucijama?

(1 bod)

- 27.** U lokalnoj samoupravi **građani** učestalo donose **odluke** neposredno te su se u **velikome** broju odazvali **referendumu** za promjenu urbanističkoga plana općine. Kako se naziva **politička kultura** kojoj je svojstveno opisano ponašanje građana?

(1 bod)

- 28.** Kako se naziva **politička ideologija**, nastala **poslije** Drugoga svjetskog rata, koja **spaja** ideologiju konzervativizma s ekonomskim liberalizmom?

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

29. U kojemu su **obliku** uređenja države **nositelji suverenosti** bili isključivo pripadnici **visokoga plemstva** kao, primjerice, doživotni članovi Velikoga vijeća Venecije?

(1 bod)

30. Kako se naziva **nespremnost birača** da iziđu na političke **izbore** zbog **nezainteresiranosti** ili **nedostatka** političkih **opcija** kojima bi povjerali političku reprezentaciju?

(1 bod)

31. U kojim su **prostorima** smještena **biračka mjesta** na kojima može glasati **hrvatski državljani** koji se u vrijeme **izbora** za Hrvatski sabor zatekao **u inozemstvu**?

(1 bod)

32. Koju **ovlast** obnaša **pučki pravobranitelj**?

(1 bod)

33. Kojim se pojmom označava **smanjenje** vrijednosti hrvatske **kune** u odnosu na američki **dolar** uzrokovano **trgovinom** tim valutama na **deviznome** tržištu?

(1 bod)

34. Kako se naziva **tržišna struktura** u kojoj je država **jedini** kupac električnih vlakova?

(1 bod)

35. Kako se nazivaju **financijske institucije** koje od građana prikupljaju novčana sredstva u obliku **depozita** te ih plasiraju u obliku **kredita**?

(1 bod)

36. U uvjetima **suvremenoga** gospodarstva tržište automatski **eliminira** iz tržišne utakmice one gospodarske subjekte koji su **neučinkoviti** i **nedovoljno produktivni**. Kako se naziva opisani **tip tržišne funkcije**?

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

37. Cijena mobitela u **prvome** kvartalu iznosila je **2.000** kuna, a tražena količina iznosila je **1000** komada. U **trećemu** kvartalu cijena mobitela **pala** je na **1.300** kuna, dok je tražena količina **porasla** na **1700** komada. Kakav će **nagib** imati **krivulja potražnje** u opisanome primjeru?

(1 bod)

38. Koja **tercijarna** djelatnost u suvremenome hrvatskom gospodarstvu ima **najveći** udio u hrvatskome **bruto društvenom** proizvodu?

(1 bod)

39. Na koje se **ustavno načelo** može pozvati državni službenik koji **ne želi** u svojem uredu na zid staviti neko **vjersko obilježje**?

(1 bod)

40. Općinsko vijeće smatra da uređenje glavne plaže u mjestu prije turističke sezone može financirati iz vlastitoga proračuna, ali u **odlučivanje** o tome želi uključiti sve zainteresirane **građane**. Na koji način prema **Ustavu** Republike Hrvatske, **osim referendumom**, građani mogu neposredno **odlučiti** o navedenome pitanju?

(1 bod)

41. Tko prema **Ustavu** Republike Hrvatske može dati **pomilovanje osuđeniku** na izdržavanju kazne zatvora?

(1 bod)

42. Tko prema **Ustavu** Republike Hrvatske, u slučaju izglasavanja **nepovjerenja** pojedinomu **članu Vlade** Republike Hrvatske, **predlaže** Hrvatskomu saboru **novoga** člana Vlade Republike Hrvatske?

(1 bod)

43. **Kojom većinom** prema Ustavu Republike Hrvatske **Hrvatski sabor** odlučuje o **promjeni granica** Republike Hrvatske?

(1 bod)

44. Koje **tijelo** državne vlasti prema Ustavu Republike Hrvatske, s ciljem gospodarskoga razvitka zemlje, uvodi **politiku fiskalizacije** i brine o njezinu provođenju kod svih obveznika?

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

45. Kako se naziva gospodarski proces **pretvorbe državne** imovine i **prelaska u tržišno** gospodarstvo kroz koji je Republika Hrvatska prolazila **potkraj 20. stoljeća**?

(1 bod)

46. Kakvu je **strukturu** imao hrvatski **parlament** prema **Ustavu** Republike Hrvatske iz **1990. godine**?

(1 bod)

47. **Koliko zastupnika** mora glasovati za **prijevremeno** raspuštanje Hrvatskoga sabora da bi **odluka** o prijevremenome raspuštanju bila **valjana**?

(1 bod)

III. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećemu zadatku pažljivo **pročitajte polazni sadržaj** i odgovorite s nekoliko **rečenica, jasno i sažeto**, usmjeravajući se na ono što je **bitno** za zadatak.

Odgovor upišite **samo** na predviđeno mjesto u **ispitnoj knjižici**.

Točan odgovor donosi **jedan** ili **dva boda**.

Politika i gospodarstvo

48. Pozorno **pročitajte** tekst.

siječanj 2021.

Nizozemski premijer Mark Rutte objavio je u petak ostavku svoje vlade, prihvativši odgovornost za loše upravljanjem sustavom novčane potpore za djecu zbog čega se na tisuće obitelji našlo u financijskim nevoljama (...).

Ostavka je uslijedila nakon što je parlamentarna istraga prošli mjesec otkrila da su činovnici porezne uprave krivo optužile obitelji za prevaru. Istraga je pokazala da je oko 10.000 obitelji moralo vratiti desetke tisuća eura koje su primile u obliku dječjeg doplatka te su pretrpjele bankrot, a problemi su uzrokovali i nezaposlenost te rastavu brakova.

Obitelji su pretrpjele „neviđenu nepravdu”, rekao je Rutte.

Veliki broj obitelji koji su se našli na optuženičkoj klupi je migrantskog podrijetla ili imaju dvojno državljanstvo.

Izvor: <https://www.jutarnji.hr>

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

Imenujte i objasnite **dva** aspekta **odgovornosti** vlasti u **demokratskoj** državi u opisanome primjeru.

[illegible]

PIG – OGLEDNI ISPIT PP

Politika i gospodarstvo

49. Pozorno **pročitajte** tekst.

Na tržištu su prije pandemije COVID-19 postojale zaštitne maske poput medicinskih troslojnih maski te respiratorskih FFP2 i FFP3 maski s ventilom. Cijena im je prije pandemije bila niska, a maske su kupovale određene skupine potrošača poput bolnica i tvornica.

Na tržištu je pojavom COVID-19 pandemije došlo do ekstremnoga rasta potrebe za maskama. S obzirom na to da je cijena maski na početku pandemije bila niska, potrošači su kupovali veće količine zaštitnih maski, što je uzrokovalo nestašicu maski na tržištu.

Uslijed takvoga ponašanja potrošača cijena maski je naglo porasla jer proizvodnja nije mogla pratiti potrebe tržišta. Kupci su rastom cijena prestali kupovati veće količine zaštitnih maski, što je stabiliziralo cijene maski na tržištu.

Kako se naziva **tržišni zakon** opisan u tekstu? Objasnite kako **djelovanje** toga zakona **utječe** na odnos tražene **količine** dobara i njihove **cijene** na tržištu.

[illegible]

23/28

Politika i gospodarstvo

50. Pozorno **pročitajte** tekst.

Učenici jedne gradske gimnazije sudjelovali su na Državnome natjecanju iz Fizike koje se održalo u gimnaziji u drugome gradu te su ostvarili peto mjesto. Postigli su loš rezultat. Nakon natjecanja razgledali su tu školu i shvatili da su kabineti za Fiziku znatno bolje opremljeni od onih u njihovoj školi. Smatraju da bi mogli steći više znanja i ostvariti puno bolje rezultate na budućim natjecanjima kada bi i oni imali bolje opremljene kabinete. Zbog toga se spremaju potaknuti akciju za opremanje kabineta u svojoj školi.

Navedite naziv inicijative koju bi učenici trebali pokrenuti kako bi **ostvarili** svoj **cilj**, bolje uređen kabinet Fizike u svojoj školi. Objasnite koja bi im **tri dionika** mogla **pomoći** u dostizanju toga cilja.

(2 boda)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica